

ELBIR

ELEKTRONIKUS LAKOSSÁGI BŰNMEGELŐZÉSI INFORMÁCIÓS RENDSZER Vagyonvédelmi Hírlevél 2015. november

Ünnepi forgatagban a bolti lopások, és rablások kezelése

A kiskereskedelmi áruforgalom folyamatosan bővül, melynek árnyoldala a bolti lopások jelenléte. A jogsértések jellemzője azon túl, hogy kárt okoz, rontja a vásárlói környezet biztonságát, a vevők és kereskedők szubjektív biztonságérzetét.

Túlnyomóan 50 ezer forintot nem éri el az eltulajdonított áruk értéke, ami szabálysértési eljárást von maga után, viszont értéktől függetlenül bűncselekményt képez, amikor az áruvédelmi eszköz eltávolítása, működésének bármiféle kiiktatás révén igyekszik a tolvaj a terméket ellopni.

Az elkövetési magatartásokra esetenként jellemző a szervezethez, amikor több tolvaj együttműködve sorozatban követi el a jogsértést. A bolti szarkák egyike tudatosan eltereli a dolgozó figyelmét, társai eközben „dolgoznak”, és elrejtik az árut.

Ha a tettesek rendszeres anyagi haszonszerzésre törekedve bizonyíthatóan legalább négy különböző esetben követnek el azonos módon lopást, akkor az üzletszerű elkövetés minősítő körülményként megállapítható.

A bolti lopás kezelése, megelőzése

Az elkövetővel szemben jogszerűen és határozottan szükséges fellépni. A tulajdonos a birtokvédelem szabályai szerint önhatalommal is kizárhat vagy elháríthat minden olyan jogellenes beavatkozást vagy behatást, amely tulajdonjogának gyakorlását akadályozza, korlátozza vagy lehetetlenné teszi. Követelheti a jogellenes beavatkozás vagy behatás megszüntetését, ha pedig a dolog a birtokából kikerült, annak a visszaadását. A bolti eladó, vagy a biztonsági őr a tulajdonos helyett eljárva védi a rábízott vagyontárgyakat, ily módon az előzőekben leírt jogos önhatalmi helyzetbe kerül. Ennek megfelelően adott keretek között az eltulajdonított áru visszaszerzésére jogosan intézkedhet.

A bolti dolgozóknak, a biztonsági őrnek a jogi alapelveket be kell tartania „intézkedése” a személyhez fűződő alkotmányos alapjogokat nem sértheti. Az elkövető személy önkéntes hozzájárulása esetén a személyiségi jogok nem sérülhetnek, például amikor felszólításra az elrejtett árut vonakodás nélkül előadja.

A tettenérés

Célszerű az elkövetőt felszólítani, a lopás megtörténte után, hogy a helyiséget ne hagyja el, és ha ennek nem tesz eleget elé állni oly módon, hogy nincs vele fizikai érintkezés. Amennyiben a személy az intézkedővel szemben erőszakot alkalmaz (pl. szándékosan félre löki, megtaszítja, vagy megfenyegeti) – rablás bűncselekményt követ el, hiszen a lopott dolog megtartása érdekében alkalmaz erőszakot.

A bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt bárki elfoghatja, köteles azonban haladéktalanul a rendőrségnek átadni, illetve ha erre nincs módja úgy értesítse a rendőrséget.

A vagyonvédelmi törvény (2011. évi XXIV. tv.) kimondja, hogy a vagyonőr jogosult a bűncselekmény és a szabálysértés elkövetésén tetten ért személyt a cselekmény abbahagyására felszólítani, a cselekmény folytatását megakadályozni, az elkövetőt elfogni valamint a birtokában lévő jogellenesen eltulajdonított dolgot elvenni.

A tetten ért személlyel szemben akkor érdemes fellépni, amikor az eltulajdonított áruval elhagyta a pénztárvonalat és egyértelműen nem fizette ki az ellenértéket, hiszen ekkor válik befejezetté a cselekménye. Az üzletben a lopás elkövetésére irányuló bármiféle tevékenység észlelésekor elégséges, ha fokozza éberségét.

Amikor az elkövető a cselekmény törvényi tényállását teljes egészében tanúk jelenlétében megvalósítja, azt tettenérésnek nevezzük. Bármely személy (pl.: rendőr, tulajdonos, biztonsági őr, tanú) által észlelt lopás esetén a helyszínről való távozás közben elfogott, visszatartott személy is tetten értnek tekintendő.

Figyelem! Tettenérés esetén az elfogásra akkor kerüljön sor, ha erre reális lehetőség adódik, ezt az adott szituációban mindig mérlegelje saját érdekében.

Ez ugyanis nem kötelezettség, a durva, agresszív személy ellenében saját testi épségét senki sem köteles kockáztatni. Ez esetben segítséget kell hívni és eközben a személyt vagy személyeket, ha lehetőség adódik alaposan meg kell figyelni, hogy részletes személyleírást tudjon adni róluk.

A célszeméllyel közölni kell a gyanút, fel kell kérni, hogy hozzájáruljon ellenőrzéséhez a helyzet tisztázása érdekében önként maradjon a helyszínen és adja át az árut. Amennyiben elzárkózik közölni kell, hogy ez esetben rendőrség értesítésére kerül sor.

A jogszerű magatartás tanúsítása végett fontos a jogos védelem, mint büntetőjogi fogalom megismerése.

„Nem büntetendő az a cselekmény, amely a saját, illetve más vagy mások személye, javai vagy a közérdek ellen intézett, illetve ezeket közvetlenül fenyegető jogtalan támadás elhárításához szükséges.” (2012. évi C tv. 22.§)

A jogos védelem elhatárolásának két fő ismérve van: szükségesség és arányosság.

Az elhárító magatartásnak arányban kell lennie a támadással, és nem idézhet elő aránytalan sérelmet.

A megtámadott nem köteles kitérni a támadás elől, a támadás kockázatát a támadó viseli.

A jogos védelem azokra az esetekre vonatkozhat, amikor a lopással gyanúsított személy erőszakosan lép fel az üzlet vagy az őrző-védő szolgálat alkalmazottaival szemben. Így például félrelöki, megüti a vele szemben fellépőt, vagy bármely módon tetteleg bántalmazza, fenyegeti, illetőleg az árut, üzletberendezést szándékosan megrongálja.

Ezekben az esetekben a fellépés alapvetően az alkalmazottak testi épségének és a vagyoni érték megóvásának erejéig terjedhet. Ez a jog természetesen csak a támadás idejére áll fenn.

Itt érdemes megjegyezni, hogy nem ajánlott a vásárlók szűrőpróbaszerű, alapos gyanú nélküli közvetlen ellenőrzése, zaklatása.

A helyszínen változtatást ne eszközöljön (pl. öntevékeny módon feltakarítani a megrongált árut) azt eredeti állapotában őrizze meg annak érdekében, hogy a rendőrség a nyomokat rögzíteni tudja.

A bolti lopás megelőzésének eszközei

A lopások megakadályozásának többoldalúnak kell lennie, hogy kellő hatékonysággal előzze meg a cselekményt.

I. Munkaszervezés

- Az első lépés lehet az üzlet belső rendjének biztosítása, a belsőépítészeti formák és berendezési tárgyak megfelelő elrendezése, az átlátható és ellenőrizhető belső tér kialakítása érdekében.
- A hatékony figyelmet, ellenőrzést elősegítheti a megfelelő módon kialakított tükör rendszer.
- Tájékoztató és figyelmeztető feliratok kihelyezése ajánlott, mely mutatja az alkalmazott védelmi technikát.
- A lopások megelőzhetőek éber és mobil figyeléssel, az üzlettér folyamatos áttekintésével, a munkaruhás alkalmazottak jelenlétével. Mindenkor legyen egy-egy dolgozó, akinek az ellenőrzés a feladata. A tolvaj elállhat szándékától, amennyiben ilyen magatartásformát észlel.
- Az önkiszolgáló üzletben mindig legyen elegendő kosár, bevásárlókocsi, hogy ezek hiányára ne hivatkozhasson az árut a saját táskájába, ruházatába rejtő személy. A bejáratnál legyen lehetőség a vásárlók csomagjainak megőrzésére, a magukkal hozott idegen áruk megjelölésére.
- Célszerű kialakítani a forgalomhoz igazodó számú pénztárat a torlódások elkerülésére, mivel rendszerint a zsúfolt helyeken történik az áruk elrejtése.
- Próbafülke esetén egyes kereskedelmi egységeknél a vevőknek számjellel ellátott táblát adnak, mellyel nyomon követik a fülkébe bevitt és visszahozott áruk darabszámát.
- Az alkalmazottak oktatása a különféle szituációkra történő megfelelő reagálás érdekében is fontos feladat.

II. A video megfigyelés

- A videokamerák alkalmazása esetén kötelező már a bejáratnál figyelmeztető táblákat elhelyezni, melynek preventív hatása sem elhanyagolható.
- A helyiség adottságainak, a felvételkedészítés és felhasználási céljának (rögzítés, élőerős megfigyelés, távoli elérhetőség stb.) függvényében alkalmazhatók a megfelelő kamerák.
- Érdemes több funkcióval rendelkező nagyobb felbontású képeket készítő digitális eszközöket telepíteni, melyek egy hatósági eljárás során a személyazonosításra alkalmas képet biztosítanak.
- A reklamációk és visszaélések megelőzése végett is ajánlott a pénztárak felett nagy felbontású kamera használata, mellyel a pénzforgalom nyomon követhető.
- A biztonsági berendezések telepítésére és üzemeltetésére csak az arra kiadott szabályos engedéllyel rendelkező cégekkel érdemes szerződést kötni.

III. Őrző-védő szolgálat alkalmazása

A vagyonvédelem keretén belül a biztonsági őr alapvető feladatai legyenek

- Tulajdon ellen irányuló cselekmények észlelése, megakadályozása.
- Az objektumban, intézményben dolgozók személyi tulajdonának védelme.
- Az objektum késztermékeinek, a raktáraknak a védelme.
- Pénztárak, pénzeszközök tárolására kijelölt helyek őrzése.
- Személy- és gépjármű forgalom ellenőrzése.
- Jogszabályok betartása, betarttatása.
- Rendkívüli események bekövetkezésekor a szükséges intézkedések megtétele.

A vagyonvédelmi szolgálatok alkalmazottai (biztonsági őrök) tanúként szerepelhetnek, a hatósági eljárás során, mely elősegíti a bizonyítást és mentesíti a bolti dolgozókat ennek hátrányai alól.

A szolgálatok alkalmazásának személyi feltételei a megfelelő létszám, megbízható fegyelmezett magatartás, és széleskörű szakmai felkészültség,

A technikai háttér: működőképes védő eszközök, megfelelő hírösszeköttetést biztosító technika, szakképesítést igazoló okmányok.

A biztonsági őr tevékenysége gyakorlása során – meghatározott jogszabályi feltételek fennállása esetén- jogosult az intézkedésben érintett személyt felhívni kilétének igazolására, a cselekmény abbahagyására, valamint a jogellenes cselekmény folytatását megakadályozni, a tetten ért, bűncselekményt elkövető személyt elfogni, tőle a támadás eszközét elvenni.

A bolti intézkedés befejező stádiuma

A megtörtént eseményről jegyzőkönyvet kell felvenni.

A jegyzőkönyv szükséges tartalmi elemei:

- Az esemény (lopás) körülményeinek pontos, részletes leírása az időpontok (helyszín, hely, cselekmény, dátum, óra, perc) megjelölésével.
- Az eltulajdonított áru beazonosítható megnevezése (márkanév, cikkszám, gyártó neve, stb.).
- Az eltulajdonított áru mennyiségének és értékének pontos megjelölése. (a kiskereskedelmi érték az eljárás alapja)
- A tanúk adatainak feltüntetése, nyilatkozatuk arra vonatkozóan, hogy – feljelentés esetén – a hatóság előtt is megjelennek tanúként.
- A lopással gyanúsított személy ismertté vált adatainak feltüntetése.

Amennyiben nincs lehetőség a jegyzőkönyv elkészítésére a biztonsági őr írjon jelentést hasonló tartalommal.

A jegyzőkönyv egy példánya az elkövetőé, egy példányát a feljelentéssel együtt soron kívül meg kell küldeni a rendőrhatóságnak.

Szabálysértésnél alapvető feladat, hogy a tettenérést követően minél rövidebb időn belül meginduljon az eljárás, azaz előzetes intézkedés során a rendőrség szabálysértési hatóságának lehetősége legyen az elkövetőt őrizetbe venni, a gyorsított bírósági eljárás lefolytatásához. Ennek előfeltétele a tettenérés, azaz az elkövető ismerete és a szükséges alapidokumentumok rendelkezésre állása.

Ez a rendőrfőnök helyszínre hívásával és a jegyzőkönyv átadásával a legrövidebb úton biztosítható.

A rablótámadás kezelése, megelőzése

A kisforgalmú kereskedelmi üzletek, éjjel-nappali boltok, zálogházak, patikák is ki vannak téve támadásnak, főként azért mert nem védettek kellő módon vagyonvédelmi eszközökkel, illetve a napi bevételük főként az év végi ünnepek időszakában vonzó zsákmányt jelent a rablók számára.

Melyek azok a körülmények, jellemzők, amelyek rablás célpontjává tehetik az üzletet?

- A forgalmas, és kis létszámmal üzemelő boltok a „véltető” nagyobb összegű készpénzforgalom által komolyabb „zsákmány” lehetőségét jelenthetik.
- Kritikus időszak a zárás időpontja, amikor a forgalom csökken, a pénztárgép telve van, a dolgozók figyelmét pedig a zárás körüli teendők kötik le.
- Az üzletek általában minimális mértékben vannak felszerelve a védelmet segítő biztonságtechnikai eszközökkel, és az alkalmazottak sem felkészültek a jogsértések megelőzése tekintetében.
- A rablásra jellemző, hogy gyakran szűrő eszközzel, vagy fegyvernek látszó tárggyal követi el a sok esetben magányos tettes, és a támadás 1-2 perc alatt lezajlik.

Ajánlásaink a kiskereskedelmi egységek számára

- A készpénz biztonságos tárolását, elvételének megakadályozását jelentheti, ha időzárás széfet vagy pénzbedobós kazettát használnak.
- A helyi riasztórendszer megléte lokális jellegéből kevésbé hatékony, ugyanakkor számolni kell azzal, hogy a megszólaló riasztó hangja a még a helyszínen tartózkodó támadó agresszivitását növeli.
- A távfelügyeleti rendszerbe kapcsolt vagyonvédelmi eszközök hatékonyabbak, főként ha tartalmaz a támadásjelzésére szolgáló nyomógombot, melynek észrevétlen megnyomásával lehetséges a „csendes riasztás” beindítása, mely beindítja a szükséges reagálást.
- Nemcsak a szubjektív biztonságérzet erősítését szolgálják a belső tér megfigyelésére kiépített digitális kamerák, hanem a lezajló események tisztázását is, ezért hasznosak.
- Egyszerű technikai megoldást jelenthet az éjszaka is nyitva lévő üzletek esetében a zárt ajtón lévő kiadó ablak működtetése, mely távol tarthatja a rossz szándékkal érkezőt.
- Érdeemes jól láthatóan jelezni, hogy a boltban milyen biztonságtechnikai eszközök vannak, mert ezek preventív hatást gyakorolhatnak, és természetesen ne feledje ezeket bekapcsolni, illetve működésüket rendszeresen ellenőrizni, és szakemberrel ellenőriztetni.
- A technika alkalmazásán túl, érdemes az alkalmazottak figyelmét ráirányítani arra, hogy figyeljenek fel a cselekmény előkészületére utaló gyanús körülményekre, például arra ha valaki visszatérően megjelenik az üzletben és láthatóan felméri a környezetet, vagy nem rá tartozó dolgokról érdeklődik (a meglévő biztonságtechnika működése), esetleg fényképfelvételeket készít.

A rablás során javasolt magatartásformák a testi épsége megóvása érdekében:

- Ne essen pánikba, próbálja követni a támadó akaratát, és felesleges ellenállással ne tegye ki saját és mások testi épségét veszélynek.
- A lehetőség szerint észrevétlen nyomja meg a pánik gombot, mellyel jelzést adhat.
- A rablót, annak viselkedését, eszközeit, távozása irányát, esetleg járművét vegye szemügyre mert így információt tud adni a nyomozás során a hatóság részére.

- A tettes távozás után azonnal zárja be a bejáratit ajtót, megakadályozva ezzel, hogy bármely okból az visszatérhessen, vagy más idegen személy megjelenjen, és értesítse a rendőrséget, ugyanakkor a helyszínen változtatást ne eszközöljön, mert a nyomrögzítést ezzel hátráltatja.

A kereskedelem minden szereplőjének káresemény mentes ünnepi vásárlási időszakot kívánunk, és kérjük, amennyiben a témával kapcsolatban kérdésük felmerült forduljanak elérhetőségeken keresztül munkatársainkhoz.

**BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN MEGYEI RENDŐR-FŐKAPITÁNYSÁG
BŰNÜGYI IGAZGATÓSÁG
BŰNMEGELŐZÉSI OSZTÁLY**

☒ 3501 Miskolc, Zsolcai kapu 32. Pf.:161

☎ (46) 514-500/23-27, fax: 27-37

